

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๒/๒๕๔๕

วันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคพลังธรรม ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังธรรม

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังธรรม ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ร้องรับจดทะเบียนพรรคพลังธรรม ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๑ และคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้อนุมัติโครงการและแผนงานของผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๕ โครงการ งบประมาณ ๖๖๔,๘๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งเตือนพรรคการเมืองทุกพรรคที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ จำนวน ๒ ครั้ง โดยขอให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้ที่หัวหน้าพรรคการเมืองมอบหมาย

เป็นหนังสือและเหรียญพรการเมืองเป็นผู้รับรองสำเนาหลักฐานการใช้จ่ายเงินตามโครงการและแผนงานทุกแผน

เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องจัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ทางโทรสาร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งลงรับไว้เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ไม่ได้ส่งสำเนาหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบ และในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องจัดส่งต้นฉบับแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวแต่ไม่ได้ส่งสำเนาหลักฐานการใช้จ่ายเงินด้วย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าข้อเท็จจริงยังไม่ชัดเจนและไม่อาจตรวจสอบได้ว่าผู้ถูกร้องได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่ และได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ จึงเสนอประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาเห็นว่าเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนจึงมีหนังสือขอให้ผู้ถูกร้องส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า เนื่องจากการจัดทำหลักฐานการใช้จ่ายเงินในรอบปีนี้จะต้องยึดมาตรฐานเดียวกันกับหลักฐานทางบัญชี ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ถูกร้องจึงต้องปรับปรุงหลักฐานการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกัน และอาจต้องคืนเงินบางส่วนที่จัดทำหลักฐานไม่ครอบคลุมครบถ้วนถูกต้อง และแจ้งว่าได้ตระหนักในปัญหาและอุปสรรคเป็นอย่างดี จึงพยายามให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคใหม่เพื่อให้ได้บุคลากรที่เหมาะสมกับงาน อีกทั้งตัดสินใจไม่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อให้มีเวลาปรับระบบการบริหารและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่เข้ารับผิดชอบการดำเนินงานตามนโยบายและข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง และแจ้งว่าจะปรับปรุงข้อผิดพลาดทางบัญชีและจัดทำงบการเงินประจำปีที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องตามความเป็นจริงเพื่อนำเสนอที่ประชุมใหญ่ของพรรคได้ทันในการประชุมสามัญวิสามัญต่อไป

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๑๖/๒๕๔๕ (๓๐) เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ว่า เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบกรณีที่มีผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินที่ได้รับสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เฉพาะแบบรายงานการใช้จ่ายเงินแต่ไม่ได้ส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินมาด้วย ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ถูกร้องใช้จ่ายเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๖๖๔,๘๐๐ บาท ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่ จึงให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ (๕) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ และให้สำนักกฎหมายและคดีร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เพื่อให้ดำเนินคดีอาญากับนายภมร นวรัตนกร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ประกอบมาตรา ๘๐

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ

นายภมร นวรัตนกร รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ พร้อมเอกสารหลักฐาน ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๑ และดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องชุดปัจจุบันเข้าปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเนื่องจากตำแหน่งกรรมการบริหารว่างลงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๔๘ (๒) ปัจจุบันมีคณะกรรมการบริหารรักษาการตามข้อบังคับพรรค จำนวน ๔ คน โดยยังไม่มีกรรมการเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากเกิดความขัดแย้งภายใน

ในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้รับอนุมัติเงินสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการและแผนงาน จำนวน ๕ โครงการ เป็นเงิน ๖๖๔,๘๐๐ บาท จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง และเบิกจ่ายเงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์แล้ว โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ มีการแจ้งกำหนดการจัดกิจกรรมให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานไปร่วมสังเกตการณ์และจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกครั้ง

ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๒๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ และ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๑๖๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แจ้งเตือนพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ทุกพรรคการเมืองให้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ โดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

ต่อมา วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยส่งทางโทรสาร คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับในวันเดียวกัน และส่งต้นฉบับรายงานดังกล่าวทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕

ก่อนยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้แจ้งด้วยวาจาให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบว่า การนำส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินต้องล่าช้าเนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๓๔๕๓ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ แจ้งผลการตรวจสอบงบการเงินของผู้ถูกร้อง รอบปี พ.ศ. ๒๕๔๗ กรณีตรวจพบข้อผิดพลาดและบกพร่องบางประการ โดยให้ผู้ถูกร้องดำเนินการปรับปรุงรายการข้อผิดพลาดบกพร่องให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนปิดรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องทุกบัญชีในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อยกยอดไปจัดทำงบการเงินปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และบันทึกรายการเปิดบัญชีปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง และให้ส่งเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าผู้ถูกร้องได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการข้อผิดพลาดบกพร่องให้ผู้ร้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ ซึ่งในจำนวนรายการบัญชีที่จะต้องแก้ไข

มีกรณีสำคัญ คือ หลักฐานการรับเงินและจ่ายเงินค่าพาหนะเดินทาง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้องนำส่งหลักฐานการจ่ายค่าพาหนะเดินทางให้กับสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง (ผู้เข้าร่วมกิจกรรม) เป็นรายบุคคล แต่ผู้ถูกร้องทักท้วงว่าไม่สามารถนำส่งหลักฐานเช่นว่านั้น เนื่องจากการจ่ายค่าพาหนะเดินทางเป็นการเหมาจ่ายให้ผู้ให้บริการรถเช่า มิได้จ่ายเป็นรายบุคคล และได้ปฏิบัติเช่นนี้ทุกปี หากมีการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้อมเท่ากับว่า คณะกรรมการบริหารพรรคร่วมกันจัดทำหลักฐานอันเป็นเท็จและแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานผู้ถูกร้องขอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยอมรับหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่ผู้ถูกร้องได้รับรองความถูกต้องแล้ว ในระหว่างการเจรจาหาข้อยุติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือด่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๕๕๔๕ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ ให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงิน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ และมีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๕๕๔๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนและจัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนกรณีโครงการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ และมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต ๐๔๐๑/๖๐๔๔ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้รับหลักฐานที่แสดงว่าผู้ถูกร้องได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการข้อผิดพลาดบกพร่องของงบการเงิน รอบปี พ.ศ. ๒๕๔๗

ผู้ถูกร้องทำหนังสือชี้แจงการใช้จ่ายเงินและงบการเงินประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ว่าผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการปรับปรุงรายการทางบัญชีและอาจมีการคืนเงินบางส่วนที่การจัดทำหลักฐานไม่ครอบคลุมครบถ้วน ซึ่งผู้ร้องรับหนังสือไว้เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ รักษาการหัวหน้าพรรคและผู้อำนวยการพรรคผู้ถูกร้องเดินทางไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อชี้แจงผลการปรับปรุงรายการทางบัญชีและการนำส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงิน รอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การแก้ไขรายงานทางบัญชี ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องปิดบัญชีและจัดทำงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรอง พร้อมเสนอที่ประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้องอนุมัติ จากนั้นได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ ครบถ้วนแล้ว ส่วนกรณีเงินสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม

รอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องประสบความสำเร็จในการจัดทำหลักฐานให้ตรงตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยเฉพาะหลักฐานการเบิกจ่ายค่าพาหนะเดินทางเป็นรายบุคคล ซึ่งทั้งสองกรณีอยู่ระหว่างการขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ให้คืนเงินที่ใช้จ่ายไปให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากทางการบริหาร และจักได้ดำเนินการปิดบัญชี จัดทำงบการเงิน เสนอที่ประชุมใหญ่ผู้ถูกร้องอนุมัติ แต่เนื่องจากเกิดความขัดแย้งในองค์การดำเนินการจึงล่าช้า

ผู้ถูกร้องเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองต่างตระหนักดีว่าผู้ถูกร้องได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานที่ได้รับอนุมัติ และได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปีปฏิทินอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด การตัดสินใจคืนเงินให้กองทุนก็เพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากของการบริหารอันเกิดจากการจัดทำเอกสารและแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองย่อมตระหนักดีว่าผู้ถูกร้องมิได้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๒ จึงมิได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง และการร้องทุกข์กล่าวโทษเป็นเพียงการกล่าวโทษหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง กระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๗๖ ส่วนการคืนเงินให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเนื่องจากความบกพร่องทางบัญชี เป็นประเพณีที่พรรคการเมืองกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิบัติมาแบบสมานฉันท์มาโดยตลอด การไม่นำส่งเงินตามกำหนดเป็นเพียงเหตุให้ถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินสนับสนุนในปีถัดไป ไม่เคยเป็นเหตุให้ยุบพรรค แม้ในกรณีที่พรรคธรรมชาติไทยมิได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนประจำปีภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังเปิดโอกาสให้ชี้แจงเหตุผลเพื่อให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรม

เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีประกาศฉบับที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ในทางการเมือง การที่ผู้ร้องสั่งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการตามหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๕๐๔๘ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ และ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๕๑๒๓ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะผู้ร้องย่อมทราบดีว่า

การบริหารเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของพรรคการเมืองจะต้องมีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อขอความเห็นชอบ ซึ่งถือว่าเป็นการดำเนินกิจการในทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ การที่ผู้ร้องนำเอาผลของคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมาเป็นข้อสันนิษฐานว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ จึงเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต มีเจตนาเอาผิดผู้ถูกร้องโดยไม่คำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ผู้ร้องยื่นคำร้องชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๐ สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป กรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างเหตุที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งให้ผู้ถูกร้องปรับปรุงรายการข้อผิดพลาดครบถ้วนให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนปีครบการบัญชีที่เกี่ยวข้องทุกบัญชี รอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นั้น ผู้ถูกร้องไม่สามารถนำมาอ้างเป็นเหตุที่จะไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เนื่องจากข้อผิดพลาดทางบัญชี ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ หากผู้ถูกร้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ผู้ถูกร้องจะต้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวแล้ว แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือทวงถามให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวตามหนังสือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ค่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๕๘๘๕ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ พร้อมทั้งประสานกับหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องทางโทรศัพท์หลายครั้ง แต่ผู้ถูกร้องมิได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องมิได้จัดส่งงบการเงินประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามมาตรา ๔๐ ซึ่งมีบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าร้อยบาทตลอดเวลา

ที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ปรากฏตามหนังสือของผู้ร้อง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๑๑๒๐๑ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เรื่องร้องทุกข์กล่าวโทษนายภมร นวรัตน์กร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ต่อผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ดังนั้น จากกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ และกรณีไม่จัดส่งงบการเงินประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน กรณีของผู้ถูกร้อง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้โอกาสผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนเพื่อประกอบการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ค่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๕๘๘๕ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ พร้อมทั้งประสานกับหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องทางโทรศัพท์หลายครั้ง แต่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเสนอเรื่องให้ผู้ถูกร้องไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๑๑๖/๒๕๔๕ (๓๐) เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ (๕) ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ซึ่งอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๓ บัญญัติว่า กรณีที่พรรคการเมืองใดได้รับเงินสนับสนุนไปแล้ว ถ้าต่อมาปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๐ ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนดังกล่าวและให้นายทะเบียนนำเงินสนับสนุนที่เรียกคืนส่งเข้ากองทุน การเรียกคืนเงินสนับสนุนจากพรรคการเมือง กรณีไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๔๐ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้เรียกคืนเงินตามประเพณีปฏิบัติตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง แต่ปฏิบัติโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๑ ประกอบประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕ ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่มีกฎหมายบัญญัติให้มีโทษถึงขั้นยุบพรรคการเมือง แต่กรณีของผู้ถูกร้องมิได้เป็นเรื่องการเรียกคืนเงินสนับสนุนตามมาตรา ๖๑ แต่เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามมาตรา ๖๒ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบว่าผู้ถูกร้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ จึงเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๕) และมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต(ทบพ) ๐๔๐๒/๑๕๐๔๘ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นกรณีที่ผู้ร้องแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ส่วนหนังสือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๑๕๑๒๓ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เป็นหนังสือที่ผู้ร้องเรียกคืนเงินสนับสนุนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่จัดส่งงบการเงินของผู้ถูกร้อง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ กล่าวคือ งบการเงินซึ่งที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองรับรองแล้วภายในเดือนเมษายนของทุกปี หัวหน้าพรรคการเมืองต้องรับรองความถูกต้องร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองและให้หัวหน้าพรรคการเมือง ส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอนุมัติพร้อมทั้ง สำเนาบัญชีตามมาตรา ๓๘ ซึ่งกรณีดังกล่าวเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งงบการเงินของผู้ถูกร้องตามที่กฎหมายกำหนด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงต้องดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๖ และดำเนินการเรียกคืนเงินสนับสนุนผู้ถูกร้อง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๖๖๔,๘๐๐ บาท ตามมาตรา ๖๑

ดังนั้น กรณีผู้ร้องสั่งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งสองเรื่องดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทย

ประกอบกับหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างมิได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกรณีที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ (๕) เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ โดยจัดส่งเฉพาะแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินมาด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ถูกร้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๖๖๔,๘๐๐ บาท ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงเพิ่มเติม และเอกสารประกอบแล้ว มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องหรือไม่

กรณีมีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๕ (๓๐) เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ได้พิจารณาเรื่องผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วมีมติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง วันที่ผู้ร้องทราบถึงเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องจึงเริ่มนับตั้งแต่วันดังกล่าว การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ร้องทราบถึงเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ต่อมา ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้นับแต่วันประกาศเป็นต้นไป โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการ

ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๖๑ ดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

สำหรับประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องของผู้ร้องหรือไม่ นั้น เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๑ และในรอบปี ปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการและแผนงานจาก กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จำนวน ๕ โครงการ เป็นเงิน ๖๖๔,๘๐๐ บาท ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินดังกล่าว ต่อผู้ร้อง ภายใน วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ และผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ขอให้คณะตุลาการ รัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ซึ่งมาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุน ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป” และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบ ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม ... มาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน ... (๕) ให้นายทะเบียน ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ซึ่งปรากฏว่าในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ มีการประกาศ ใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นมา โดยมาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ และฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ รวมทั้งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๑๕ฯ และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญ

จะใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาพิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำร้อง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ว่าด้วยการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง และมาตรการบังคับทางกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ตามมาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ ทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ โดยมาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม” ซึ่งมาตรา ๔๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงาน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นระยะเวลาที่กำหนดแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น” และมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” และวรรคสองบัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไป จนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ แสดงให้เห็นว่า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้เลิกบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศใช้บังคับแล้ว โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติว่าด้วยการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองและมาตรการบังคับทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๕๓ ได้บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุตามคำร้อง บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๕๓ จึงมีลักษณะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ ให้มีความชัดเจนขึ้น ทั้งยังเป็นการรับรองบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ และมีลักษณะเป็นคุณแก่ผู้ที่อยู่ในบังคับมากกว่า ตามนัยมาตรา ๔๒ วรรคสอง ที่บัญญัติขึ้นใหม่ดังกล่าว นอกจากนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ วรรคสอง ต่างเป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งฉบับถูกยกเลิกไปแล้ว โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงไม่มีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นฐานอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้อีกต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจอาศัยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งยุบพรรคการเมืองได้อีก แต่ต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ วรรคสอง ที่บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันกับกฎหมายที่ยกเลิกไปแล้ว สั่งยุบพรรคการเมือง ดังนั้น จึงต้องนำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้พิจารณาวินิจฉัยคดีตามคำร้องของผู้ร้อง ซึ่งก็ไม่ได้ทำให้ผลการวินิจฉัยเปลี่ยนไป กรณีตามคำร้องเมื่อผู้ร้องได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการยื่นคำร้องต่อ

ศาลรัฐธรรมนูญโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นแล้ว จึงถือได้ว่าการยื่นคำร้องนี้สมบูรณ์และชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๙๓ แล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทพพ) ๐๔๐๒/ว ๒๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๕ และที่ ลต (ทพพ) ๐๔๐๒/ว ๑๖๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แจ้งเตือนพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ โดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องจัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทางโทรสาร เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ และส่งต้นฉบับรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ แต่ไม่ได้ส่งสำเนาหลักฐานการใช้จ่ายเงินให้ตรวจสอบ ผู้ร้องเห็นว่าเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนจึงมีหนังสือขอให้ผู้ถูกร้องส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินให้ผู้ร้อง ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต (ทพพ) ๐๔๐๒/๕๘๘๕ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๕ ทวงถามให้ผู้ถูกร้องส่งหลักฐานการใช้จ่ายเงินอีก พร้อมทั้งประสานกับหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องทางโทรศัพท์หลายครั้ง แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการแต่อย่างใด เห็นว่า การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุตามคำร้อง รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ต่างบัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปนั้น เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักทางการเมืองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย กฎหมายมีเจตนารมณ์จะพัฒนาพรรคการเมืองและให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่องอันเป็นการส่งเสริมและผดุงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กฎหมายจึงกำหนดให้มีการจัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมือง และกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบว่าพรรคการเมืองนำเงินที่ได้รับการสนับสนุนไปใช้จ่ายถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทางโทรสาร เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ และส่งต้นฉบับรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๘ แต่มิได้จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบ ทั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องล่วงหน้าก่อนแล้ว ๒ ฉบับ ตามหนังสือ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๒๕ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๘ และ ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/ว ๑๖๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ที่แจ้งให้ทุกพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๘ ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ และวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ และภายหลังที่ผู้ถูกร้องส่งเฉพาะรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนแต่ไม่ได้ส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินด้วย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๒/๕๘๘๘ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๘ แจ้งผู้ถูกร้องให้จัดส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินให้คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด แม้ว่าผู้ถูกร้องจะยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วแต่ไม่ได้ส่งเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินเพื่อประกอบการตรวจสอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงรับฟังว่า ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามที่กฎหมายกำหนดและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ซึ่งเป็นการไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ด้วย กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ ประกอบกับมาตรา ๘๒

ที่ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างการปรับปรุงรายการข้อผิดพลาดโดยจะมีการคืนเงินให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ถูกร้องไม่อาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้ เพราะมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ห้ามมิให้พรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วดำเนินการประชุมหรือดำเนินการใด ๆ ในทางการเมือง นั้น ข้อโต้แย้งดังกล่าวเป็นเรื่องการบริหารจัดการภายในของพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ได้เกี่ยวข้องกับประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับดังกล่าว จึงไม่อาจรับฟังได้

กรณีมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ หรือไม่ที่บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒... และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยหรือทราบถึงการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมือง เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิทางการเมืองโดยผลของกฎหมายอันเนื่องมาจากกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง แม้ว่าการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจะมีได้มีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งจำกัดสิทธิทางการเมืองเช่นว่านั้นก็ตามแต่บทบัญญัติดังกล่าวมีผลผูกพันทางกฎหมายต่อศาลรัฐธรรมนูญที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเมื่อมีกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองใด หากพฤติการณ์และการกระทำของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีการกระทำอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจที่จะยกบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยและสั่งให้เป็นไปตามบทบัญญัตินี้ได้ ทั้งนี้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยที่ ๓ - ๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ว่า ประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นกำหนด

ห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ได้ เพราะเป็นมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งมีใช้โทษทางอาญา และเป็นไปเพื่อเป็นมาตรการเสริมการคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้บรรลุผลสำหรับกรณีตามคำร้องนี้ ข้อเท็จจริงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง (รักษาการ) หรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง (รักษาการ) มีส่วนร่วม รู้เห็น ปล่อยให้พลละละเลย หรือทราบถึงกระทำการดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จึงไม่มีเหตุที่จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง (รักษาการ) และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง (รักษาการ) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘

ด้วยเหตุผลดังที่วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่าสมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังธรรม ผู้ถูกร้อง

นายเจริญ หัตถกรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ